1873. V. évfolyam. 79. szám. Szerda, ápril 23.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A DEBRECZENI BALOLDALI PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:

Helyben és postán küldve.
Egy évre 10 frt — kr. ¼ évre 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „

Előfizetési pénz s minden közlemény: **Főpiacz, Vecsey-ház földszint** a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.

Előfizethetni helyben.
Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébütt a postahivatalok utján.

Hirdetési díj:

Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér“-en megjelenő közlemény öthasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

Egy szó a miniszterhez.

⊙) Az egykori miniszterhez azért intéztetett érdekelt részről — mit a szinmüirodalom is följegyzett — egy szó, hogy „hallgasson.“

Mi ellenkezőleg azért intézünk „egy szót a miniszterhez,“ hogy „ne hallgasson.“ —

Arról a lakatról akarunk szólani, melyet az országgyülési többség, Tóth Vilmos hires miniszter nyomdokát követve, az ország képviselőinek, s igy közvetve a nemzetnek szájára akar illeszteni!

Uramfiai! Ha a Bach-Schmerling-rendszer alatt valakit „elhallgattattak,“ azon ugyan senki sem csudálkozott, kivált Magyarországon; mert hiszen a zsarnokság politikájának zászlója „nyiltan“ ki volt tüzve; aztán meg igen tisztában voltunk affelett, hogy a jó „osztrák“ urak elvesztették volna egy kanálvizben a magyart.

Hanem, midőn azt látjuk hirdettetni napról-napra, hogy mi visszanyertük önállóságunkat; hogy mi alkotmányos nemzet vagyunk; hogy öntudatos politikát üz nemzeti irányban a mi kormányunk:

Valóban megrenditő dolog hallani azt a pokoli lármát, mely bizonyos oldalról afelett nyilvánul, hogy az országgyülési képviselők szólásszabadságát megszoritják a cloture alkalmazása által.

Azon szabályok, melyeket e tekintetben ajánl a házszabályok átvizsgálásával foglalkozó küldöttség „többsége,“ olyanok, melyek a nemzeti kitejletlenség, a miveletlenség, sőt a zsarnokság kétségtelen bizonyitványai.

Mintha bizony az országot érdeklő fontos kérdésekben csakis bizonyos fejszámhoz lehetne kötve ama kiváltság, miszerint a tárgyhoz hozzászóljon, vagy a hozzászólókat meggátolhassa!

Mintha bizony a nép azért küldené oda képviselőit, hogy föl ne emelhesse szavát a nemzetet érdeklő lényeges tárgyakban!

Aligha mondhatunk kevesebbet, mint azt, hogy az őrültséggel határos, a pártdüh féktelenségét tanusitó ama merénylet, miszerint az országgyülési képviselőktől a jog, kifejezni magokat, előadni nézeteiket az országos dolgok körül, — megtagadtatni szándékoltatik.

Az nem korlátozás a féktelenség, a rendetlenkedés ellen, hogy az első felszólalás elé is gát vettetik: az a jog tagadása, mely az országgyülési képviselettel természet szerint össze van kötve.

Azt a jó szándékot koránt sem tehetjük fel arról a többségről, mely a szólásszabadságot akarja aláásni, hogy a hallgatásra szoktatás által „bölcseket“ kivánna képezni a megrendszabályozott képviselőkből.

De meg is köszönnék ám „a nép küldöttei“ az ily jó szándékot, mely előre fölteszi, hogy tehát „nem bölcsek is“ ülnek a képviselői padokon.

Azok a jó urak csak azt akarják, hogy az elhallgattatás folytán saját nyelmök, nyugalmok szereztessék meg, azáltal, hogy hibáik, hazafiatlanságuk és rosz gazdálkodásuk nem állittathatik pellengérre az agyonbeszélők részéről.

Mutatja a forrás, melyből a „lakat“-készités eredetét vette, hogy becsületes czél alig lehet a hivatlan „lakatos“ kompánia előtt.

Mert hiszen akkor születlett meg a gondolat: lakatot tenni a szájakra, midőn a választási szabadság elleni összeesküvés, az ez iránt előterjesztett törvényjavaslat a „hoszszu beszédek“ által meggátoltatott.

Bizony, ha mindig jót, üdvöst, a hazára, az alkotmányos szabadságra nézve hasznost terjeszt elő a kormány: a beszédáramlatok nem fordulnak elő, s az agyonbeszélésre semmi szükség nincs.

De, ha szabadságunkra tör a kormány ha rabszolgaságra akarja kárhoztatni a többség a nemzetet:

Igenis lehet, sőt kell is: agyon beszélni a haza és a szabadság ellenségeit!

A szólásszabadság oktalan korlátozása az országházban nem egyéb, mint magának az összes nemzetnek megsértése, és a szabadság elleni vakmerő összeesküvés.

Aki tehát azt akarja meghonositani, az vét a nemzeti szabadság ellen!

Hogyan lehet tehát, hogy a kormány is elnézi a nemzeti jogok ellen intézett eme vakmerő támadást?

Vagy herostratusi dicsőségre vágyik, mely örökidőre hirdesse, hogy magyar kormány követte el a szólásszabadság elleni legiszonyubb bünt: a szabad szó lakatra tételét?

Ezt nem hihetjük.

Nem pártkérdés ez; hanem az összes nemzet, a szabadság, az összes emberiség ügye!

Ma a baloldal ellen szól, holnap a jobboldal ellen lehet forditva a kétélü fegyver. .

Nem kell ahoz valami magas államférfiui képesség, csak okosság, csak egyenesség, csak becsületes érzék, hogy e gyalázattól megmentessék a magyar nemzet.

Ezért van egy szavunk Szlávy miniszterelnökhöz: óvja meg e szégyenfolttól a magyar nemzeti történelmet!

— **Szent István magyar király** megfordulna sirjában, ha meghallaná, hogy közelebb a róla nevezett rend nagy keresztjét Schmerling és azon fő kir. udvarmester kapta, a ki a király magyar vendégeinek tisztességes helyet nem adott. Szent István neve több tiszteletet érdemelne még — Wenckheimtól is.

— **Az udvari czeremóniák** fonákságának jellemzésére Bécsből irják az Ellenőrnek, hogy Gizella előszobájában egy asztalon nevére szóló meghivó jegy hevert a családi ebédre. Saját leányát is meghivta a király! stb.

— **Főispáni jelöltek.** Pestmegye főispánául Szapári István jászkun főkapitányt emlegetik, ennek helyére pedig gr. Rádai Gedeon volna kiszemelve; ez utóbbiról a „Magyar Ujság“ azt mondja, hogy a gróf ur nem igen végezte az iskolákat, a katonaságnál pedig aligha tanulta akár a jogot, akár a közigazgatást.

— **A legyek** mindenüvé szeretnek betolakodni, s ott zsákmányolni. Waenzel János és fia bécsi (!) fegyvergyárosok kérvényt adtak a delegáczió elé, hogy 600,000 fegyver után, melyet a közöshadsereg számára készitettek, darabonként 20 kr. feltalálói dijt adjon nekik. Annyi hazafiságot felteszünk a delegáczióról, hogy a kérvényt el fogja vetni.

— **Beust az angol-osztrák-magyar.** Az osztrák magyar követ Londonban lakomát tartott Gizella esküvője napján, s pohárköszöntést mondott előbb angolul, azután németül szólott és mondókáját magyarul fejezte be. No még eddig Beustról nem tudtuk, hogy magyarul is tud.

— **Gizella főhgnő eljegyzéséhez.** A főherczegnő ékszerekkel s rukákkal valóban királyilag láttatott el szüleitől, de pénzbeli hozománya mindössze csak 220,000 frt. azonfölül „gombostüpénzt“ fog kapni. Lipót bajor herczeg évi jövedelme átlag 18,000 frt. délnémet értékben.

— **A bécsi lóverseny,** mely vasárnap ment végbe, ránk nézve azért érdekes, hogy a 3 futtatás közül kettőben magyarok győztek; jelesen az elsőben, melynek dija 800 ft volt, Szapáry Iván gróf nyert Verbenájával; a 3 ikban az 1000 ft dijat Festetich Tassiló gróf érdemelte ki Judigója által. — A 2 ik futtatásban is hatalmas versenyző volt Eszterházy Miklós gróf a nyertes Lichtenstein herczeg ellen, ki csakis két lóhoszszal nyert, s Eszterházy a 200 ftnyi dijat nyerte Kinszky gróf ellen.

A hivatalos lapból.

Gizella főherczegnő ő cs. kir. fenségének Lipót bajor herczeg ő kir. fenségével való ünnepélyes összekelése.

Az összekelés napján vasárnap 1873. april 20 án, melyre a nagy diszünnepély volt hirdetve, a férfi cs. kir. udvari személyzet s a szolgálattevő palotahölgyek fél 12 kor összegyültek az udvarnál a nagy lakosztályban, hogy kiséretet képezzenek az augusztinusok udvari templomába.

A többi palota és lakosztályképes hölgyek, a delegátiók, a birodalmi tanács s a magyar országgyülés mindkét háza, a cs. kir. tábornoki és tiszti kar, a tartományi bizottmány, valamint a polgármester, a bécsi községtanács küldöttségének élén, s az országos és városi küldöttségek fél órával előbb közvetlenül a nevezett templomba mentek a számukra kijelölt helyekre.

Szintugy a bajor királyi követ is, kinek számára a presbyteriumban egy imazsámoly volt előkészitve, melynél az az ünnepélyen jelen volt.

Az összes diplomatiai testület számára oratoriumok voltak kijelölve, melyekben az szintén kissé korábban jelent meg. Mihelyt minden készen volt, ő cs. és apostoli kir. felségének, a cs. kir. főszertartásmester jelentése folytán, a templomi szolgálat a cs. kir. első főudvarmester által bejelentetett.

Most mindkét cs. és kir. felség a fenséges mátkapárral s az összes jelenlevő magas családi tagokkal a templomba ment.

Az augustinusok folyosóján jobbról 12 cs. kir. arciere s balról 12 magyar kir. testőr, kivont karddal csatlakoztak a legmagasb és magas uraságok mellékiséretéhez.

Ő felségeiknek a templomba beléptekor trombitaharsogás és dobpergés hangzott. A főudvarmesternők átvették az uszályokat a nemes apródoktól, kik, valamint a kisérő testőrök is a bejárásnál maradtak hátra: ő felségeik saját helyeikre mentek a trónmenyezet alatt az evangéliumi oldalon. A vőlegény ur ő kir. fensége a főoltár előtt levő imazsámolyhoz ment.

Az ara ő cs. kir. fensége pedig annak baloldalán lépett ezen imazsámolyhoz, a meddig a császárné királyné ő felsége által vezettetett. A többi magas uraságok, valamint a kiséret is az előre kijelölt helyekre mentek.

Császár s király ő felsége környezete, valamint császárné királyné ő felsége főudvarmestere a trón mellett foglaltak állást, — a magas uraságok főudvarmesternői s főudvarmesterei saját imapadjaikhoz mentek, valamint a szolgálattevő palotahölgyek is. A fenséges mátkapár térdelve rövid imát végzett, mig a copulans az oltárnál a gyürük felszentelését eszközlé, s a vőlegény hg ő kir. fenségéhez, valamint az ara fhgnő ő cs. k. fenségéhez a kiszabott kérdéseket intézte. Az azokra adott válasz után az udvari és várlaklelkész által egy arany tálczán az előbb megszentelt jegygyürük átnyujtattak, melyeket a magas mátkapár átvett. Erre azok egymásnak kezet nyujtottak s a copulans szertartásszerüleg eszközlé az egyházi megáldást.

Kivándorlás Amerikába.

III.

♯) Mondanom sem kell talán, hogy itt is, ép ugy mint Európában az iparág s az abban felmutatható gyakorlottság s ügyesség szerint a munkás is jobban vagy kevésbbé van fizetve.

A közönséges munkás átlagos napi fizetése Amerikában $1^1/_2$ dollár (1 dollár=2 frt 42 kr), mindamellett a dijkülönbözet itt nem oly lassan mutat föl aránylag hirtelen emelkedést vagy esést, mint Európában. Ma lehet pl. valakinek napidija $1^1/_2$ dollár, holnap, ha a munka netán megszaporodik, vagy munkáshiány fordul elő a gyárban — már 3, sőt több dollárnyira is emelkedhetik a napidij.

A munkás hetenkint kapja ki fizetését, s ugyanekkor — minden felmondás nélkül — ott hagyhatja munkaadóját, viszont a gazda is minden sok beszéd nélkül elbocsáthatja a munkást.

E helytt meg kell még emlitenem az amerikai gyáripar ama osztályát, mely az ugynevezett „felmondási biztositék“-hoz ragaszkodik. Ily gyárakat leginkább csak Amerika bensejében találtam s számuk, ha nem nagy is, mindenesetre jelentékeny. E gyárakba ugyan szintén csak hétről-hétre fogadják a munkást, de az első 3 hét bérét nem kapja ki a munkás, s csak a negyedik hét végén kapja ki az első bért egy hétről. A legelsőbb leszolgált 3 hetibér benmarad a gyár pénztárában s csak akkor adatik ki az illető munkásnak, ha az a gyártól véglegesen elmegy. Akkor is azonban 3 héttel elmenetele előtt föl kell mondania s csak ez időtartam után mehet el s kap ki az utosó hét végén 4 hétről szóló bért.

Ez intézkedés ellen hangos panaszokkal telvék a munkás körök, s ez nem is csoda az internationalis szellemü Amerikában, hol minden ember annyira vigyáz a más vagyonának növekedésére, s a pénz, a kamat s különösen a tőke hovaforditására. Mert vegyük csak pl. a buffaloi vasöntődét, a „foundry“-t. Itt átlag 2500 ember dolgozik. Egy ember 3 hét alatt átlag 27 dollárt keresvén, „felmondási biztositéki“ pénzekül 57,500 dollár marad a gyár pénztárában örökké, azaz: mig a gyár fönáll. E tőkét a gyártulajdonos forgatja s kamatai az övék. Már pedig 140,000 forintnak kamata évről évre tetemesen növekszik, s néhány év alatt óriási **tőkévé** növi ki magát. Látván ezt a munkás, nem csoda, ha ingerültté lesz, s minden lépten-nyomon, a stricke-okhoz folyamodik.

E rövid kitérés után visszatérhetek tárgyamhoz.

A kivándorlást speciell ajánlhatni a **borbélyok-, szabók-, ácsok-, kovács- és lakatosoknak,** továbbá **órásoknak,** vasuti és földmunkásoknak stb., de legkivált a vasmüvek vezetőinek, gépészeknek s ügyes hajósoknak; mely utóbbi két osztálybelieket itt ugyszólván aranynyal fizetik. Ajánlhatom a kivándorlást fönnebb elősorolt iparágak üzőinek azért, mert ezekben mindig hiány van Amerikában, s ennélfogva kitünően is fizetik ugyannyira, hogy láttam munkást, ki hetenkint, tehát 6 nap alatt 30—35 dollárt keresett, ami annyi mint 75—88 frt.

A mi az életet, illetve a kiadásokat illeti, arra nézve Európában s különösen Magyarországon a nevetségig téves fogalmak uralkodnak. Azt képzelik, hogy az uj világban csak miliomosok élhetnek meg, hogy ott mindent aranyal kell megfizetni. E balhit ellenében tiszta meggyőződésem s lelkiismeretem szerint állithatom, hogy Amerikában a kiadások a bevételhez képest épen olyan arányban s néha még kedvezőbben állanak, mint Európában. De beszéljenek a számok:

Egy butorozott szobának heti bére $1^1/_2$ dollár; egy ebéd vagy vacsora 25 cent (62 kr; 1 dollár=100 cent), egy kalap vagy egy pár czipő 2 dollár, egy öltözet jó, középfinom ruha 18—20 dollár; egy pohár sör 5 czent; (12 kr.) egy jó szivar 5 cent; egy font finom dohány 20 cent. Legdrágább aránylag talán a gyufa, mert két kis pakk ára 5 cent, s igy annyi gyufa, mennyit nálunk 1 krajczárért megvehetni, ott $6^1/_4$ krajczárba kerül, de ez nagyon érthető, mert Amerikában minden egyes kis pakkra 1 cent adó van vetve.

E rövidke árjegyzék után könnyü lesz magát tájékozni a kivándorlónak s beláthatja hogy a nálunk Amerika d ágaságára vonatkozó balhiedelmek semmi alappal nem birnak s hitelt egyátalában nem érdemelnek.

A „Debreczen“ 63-ik (márcz. 31.) száma ujdonsági rovatában a debreczeni István gőzmalomtársulat márcz. 30 iki közgyüléséről áll egy közlemény, melyben két helyen is ellenem, jellememet érdeklő sérelmek foglaltatnak. Első helyen nem vagyok ugyan névszerint meg nevezve, de ugy, hogy minden helybeli lakos ujjal mutathat rám, az mondatik, hogy „a Szepessy Gusztáv igazgató 5000 forintos jutalmazása ellen nem szólalt föl senki egy részvényesen kivül, kiről egyébiránt tudva van, hogy az önzés vezeti, és különben is folyvást oppónálni, sőt kötölőzködni szokott, a kákán is görcsöt keresvén.“ — Második helyen pedig „Margittay István panaszos folyamodványa, melylyel a társulat rég elintézett ügyeit ujonan felszinre szándékozott hozni, s a beállott szép rendet és egyetértést alaptalan recriminátiókkal fel akarta zavarni — mint alaptalan — elvettetett.“ A mi e két pontban tény, annak tárgyilagos közléséért nem neheztelhetek; más lap is közlötte, még pedig személyes sértegetés nélkül, nincs is ok miatta pirulnom. Hogy t. i. a jutalmazás ellen felszólaltam, a társulat pénzviszonyainak kedvezőtlen helyzeténél, s magammal következetesen annálfogva, mert én beadványomban aggályt meritettem az igazgató mult években müködéséből, mulasztásaiból; volt is erre jogom mint részvényesnek, s rajtam kivül még két tag tette ugyanazt, bár csak mérséklőleg. Hogy továbbá panaszos folyamodványom elvettetett, ha ugyan ez igazabb a következő szám közlésénél, melyben az áll, hogy a közgyülés benne semmit sem határozott, (ugy tudjuk, hogy az első közlemény helyes. Szerk.) Itt meg kell jegyeznem, hogy én a délutáni közgyülést, mely az általam szinte hibáztatott kormányzósági személyzeten kivül alig állott öt-hat közrészvényesből, beadványom tárgyalására, kivált kivonatosan, alkalmasnak, méltányosnak nem tekinthetvén, s kérve annak egy későbbi számosabb közgyülésre halasztását, kénytelen voltam oda hagyni, nem tudhatom tehát mire dőlt a dolog. Megjegyzem még, hogy helytelenül neveztetik beadványom panaszos folyamodványnak, mert én abban semminemü kedvezményt személyemre nézve nem kértem, csak azt kivántam, hogy az érdeklett összes részvényesek világosittassanak fel a multak aggályt okozó tényei, mulasztásai felől, és a mik közülök még helyrehozhatók, mentül elébb orvosoltassanak, s hasonló hibák jövőre kerültessenek el. Igy pl. az alapszabályszerü közgyülések vagy épen nem, vagy késői megtartása; az épitkezés káros elkésése; a választmányi, igazgatósági jelentéseknek tényekkel meg nem egyezése; a foly-

---

TÁRCZA.

SZÜLETÉS ÉS MÜVELTSÉG.

Regény négy kötetben.

Irta **Schwartz Mária Zsófia.**

Első rész.

(Folytatás.)

Bár mennyire ifju, és az emberi sziv titkaival ismeretlen volt is Eliás, még is felfogta, hogy oly valami uralkodik Jeromos felett, mi a szerelemféltéshez hasonlit. Az ösztön megsugta Eliásnak, hogy épen a Sophia által hozott áldozat vitte Bassalt azon meggyőződésre, miként szive Eliáson csügg, és igy ez azon alap, mely szerint nem akarta neje közelében látni ez ifjut Jeromos.

Eliásban sokkal több valódi büszkeség volt, minthogy valakinek jogait meg akarta volna sérteni, s ennélfogva egy pillanat alatt átlátta, miszerint közte és Sophia közti minden személyes érintkezésnek vége van.

De a mily világosan állott ez lelke előtt, épen oly szilárdul elhatározta, hogy nem téveszti el szemei elől Sophiát. Tudnia kellett mi lett jelenlegi sorsa.

Mit tudott Bassalról? Mi biztositékot nyujtott ez arról, hogy Sophia boldog leend? Épen semmit.

A mit Eliás tudott annyi volt, hogy Jeromos Marat legbuzgóbb követőihez tartozott és egyike vala azoknak, kik Francziaország szabadságát és boldogságát legyilkolt embertársaik tömegén akarták felépiteni. Ennélfogva minden gyöngédség és emberi érzelmek nélküli egyén vala.

Lehetett-e bizalma Eliásnak egy ily ember szivéhez és jelleméhez? Lehetetlen! Ha átalánosságban kegyetlen volt, joga volt gyanitani, hogy egyes esetekben is az leend.

Pillanatnyi nemes lelküségből nejévé tette Sophiát, de ez nem volt zálog jövő boldogságáért.

Ellenkezőleg, mert ez összeköttetésből — mint amely a vérpad lábainál, mig a bárd a szerződők egyikének feje felett függött — köttetett, nem lehetett mást várni, minthogy abból gond és boldogtalanság származik.

Ennélfogva a kötelesség megkivánta Eliástól, miszerint igyekezzék meggyőződni arról, mint alakul azon jövendő, melynek Sophia elébe megy. A mit tartozásának tartott, azt igyekezett is kivinni Eliás.

Hogy ezt megtehesse, abban állott az egész ügyesség, miszerint Jeromos szerelemféltését semmi tekintetben se ingerelje, vagy bármely módon se szomoritsa.

Bassal utolsó szavaira az Eliás felelete össze is hangzott különös helyzetük felfogásával.

— Azon félelem, hogy téged megsértelek, nem tartana vissza attól, miszerint Sophiát ujra lássam, ha ezt a becsülettel és kötelességemmel öszhangzónak találnám, — mondá Eliás büszkén, — de saját jogérzetem mondja nekem, hogy azon óhajt, mit kivántál, tisztelnem kell. Ezért azt mondom neked Bassal polgár: személyesen soha sem leszek utjába nődnek; de az is bizonyos, hogy hiven fogok felette őrködni, mig csak azt nem tudom, hogy csakugyan boldog. Bár mily messze viended is Sophiát, szemeim láthatlanul követni fogják, mint alakul át azon lény élete, kit atyám oltalmamra bizott.

Jeromos kezét az ajtókilincsre tette, s ajtó nyitás közben megjegyzé:

— Egykor elrejtetted előlem és sikerült egy egész évig titokban tartanod lakását kémeim tekintete elől. Meglátom, valjon nem jobban sikerülend-é az nekem. Ha akkor nem lett volna azon gyermekes nagyravágyásod, hogy egyedüli védője légy, ugy most nem lenne nőm Sophia, mert akkor én Francziaország határán kivül vittem volna a forradalom viharai ellen biztos helyre. Ellenben te a veszélyek ellen paizsul egy nőt adál neki, kinek Dantonnali rokonságát biztositékul tekintetted, e helyett azonban a rokonság Sophiának csaknem életébe került. Mindez feljogosit engem, hogy neked tapasztalatlan ifjunak egy tanácsot adjak, nevezetesen: hogy ha magad meg nem tudod menteni, még kevésbbé másokat, ugy hadd el rögtön Francziaországot.

— Holnap, sőt talán az éjjel el lehetsz fogva és akkor semmiféle önfeláldozás sem menthet meg a haláltól.

Jeromos elment, Eliás utána dörmögé:

— Igazad van; tudatlanságom, gyakorlatlanságom és önbizalmam vittek oda; de szavaid mondják nekem, hogy ugy kell életét követnem, mint az árny a testet. Közötte és minden további szenvedések között állandok én és ez uton fogom részben jóvá tenni a mit hibáztam. Igaz, a szenvedések és megpróbáltatások Eliás szivét hideggé tették, s minden gyöngéd hajlamot elöltek benne, de önerejébeni bizalmát elrabolni nem voltak képesek.

Akaratunk hatalmának tulbecsülése oly valami, mi az ifjuság sajátja, ha mindjárt minden más képzelet felakadt vagy eltünt volna is.

Eliás azt hitte, hogy Sophiának láthatlan őrangyala lehet, és életének minden keserüségét elveheti, és a szerencsétlenséget önmaga is visszatarthatja tőle.

Az események árja nem kevéssé vont keresztet a szép föltételeken és végső kedvencz álmát is megsemmisité, szivében azon rágódó szemrehányást hagyva meg, hogy nem teljesiti azon kötelezettséget, melyet átvállalt.

Jeromos távozása után egy órával elhagyá Eliás lakását.

Midőn Eliás a kaput kinyitotta kilépendő, hirtelen egy magas hosszu ifju előtt találta magát, ki kezét azon világos szándékkal nyujtotta ki, hogy a kapun zörögjön. E nem várt találkozásra mindketten meglepetve tekintettek egymásra.

— Kit keresel? kérdé Eliás, ki nem birt emlékezni, hogy az idegen vonásait valaha látta volna.

— Téged, volt a felelet.

— Mi tekintetben? Én nem ösmerlek.

— Azt tudom. Te sokkal inkább megvoltál indulva midőn találkoztunk, hogy sem figyelmeddel megajándékozzál; de ez nem akadályoz engem abban, hogy tudjam, miként te Levitain Eliás vagy és d' Eskare Sophiával együtt voltál elfogva, s ma nyerted vissza ujra szabadságodat. — Azért jöttem ide, hogy megtudjam tőled, hova ment d' Eskare Sophia, midőn a börtönt elhagyá.

A helyett hogy felelne, bizalmatlan pillantással tekintett rá Eliás.

— Ó te félsz tőlem, — vevé fel a szót ujra az idegen. — Ez természetes. Te nem tudod ki vagyok, s nem tartod szükségesnek nekem felvilágositást adni, mit megnyerni óhajtanék. Na jó, olvasd el ezt, s látni fogod, hogy bárki legyek, nem vagyok ellensége az ifju leánynak, kinek sorsa érdekel.

(Folyt. követkesik.)

tonos dicsekvés roszabbra fordult helyzet mellett; a mérlegnek a valódi status quóta ki nem tüntetése, helytelensége; a tiezta nyereségnek 70 ről a régi részvények után teljes kiosztása, mikor pedig már a 100.000 frtnyi többlet a kormányzóság előtt bizonyosan tudva volt; a tulkiadásnak, az uj malom mibekerülésének idejekorán fel nem fedezése, sőt eltitkolása; a nagyon megapadt forgalmi tőke tüsténti szaporításának elmulasztása, s ezek folytán az üzlet kényszerü pangása, hasznának csökkenése, az osztaléknak két drága malom müködése mellett is harmadrésznyinél is lejebb szállása sat., a mint ezek beadványomban bőven elősorolvák, indokolva kimutatvák s alaptalan aggályoknak nem hiszem hogy valaha bebizonyittathatnának, s hogy czél és okszerü nem lett volna ezelőtt már egy évvel illendő számu közgyülésben felvilágositatniok, eloszlattatniok, ha ugyan ez átalában lehetséges. Mondom tehát ismét, hogy nem vehetem rosz néven az emlitett két ténynek közlését, mihez minden czikkezőnek teljes joga van. De már arra nincs joga, hogy engemet oly egyénnek tüntessen fel, kit csak az önzés vezet, ki folyvást oppónálok, sőt kötölözködni szoktam, a kákán is görcsöt keresek. Azért is az ellenem intézet sérelmes kifejezéseket visszautasitom. Margitay István. (Közlöttük a beküldött hosszú czikkből e kivonatot, a többit nem közölhetük, részint térhiány miatt, részint azért, mert a czikk irálya nem all az irodalmi hang szivonalán. Szerk.)

A bécsi közkiállitásról.

„Gerold Károly és fia“ bizománya alatt érdekes könyv hagyta el közelebb a sajtót; czime a közkiállitás helyrajza.“ E müvet annyival is inkább ajánlhatjuk a kiállitásra felrándulóknak a mennyiben biztos kalauzul fog nékik szolgálni a közkiállitás tekervényes utai közt.

A közkiállitás belépti jegyeire vonatkozólag ugy értesülünk, hogy a katonaság számára mérsékelt áru jegyek fognak kibocsáttatni. A tanulók, tanárok, munkások stb. részére pedig 1 millió 20 krajczáros „beléptijegy“-et fognak kibocsátani.

A bérlakok könnyebb föltalálása a város kilencz kerületében „nyilvános tudakozó intézetek“ fognak felállittatni, melyek segélyével az idegenek minden időveszték nélkül czélszerü s aránylagosan olcsó szállást fogadhatnak maguknak.

UJDONSÁGOK.

* **Az egyházkerületi gyülés** tegnap leginkább felebezett ügyekkel foglalkozott; Székely Károly lövőpetrii tanitó (Székely József az ál-Tövölgyi testvére) lopási bün és erkölcstelenségei miatt hivatalától véglegesen elmozdittatott. A bagaméri ref. egyház négy évre csak időközi lelkészt kér, hogy a fizetést eddig megkimélhesse, az egyház lelkészválasztásra utasittatott. Vadász Manó tanfelügyelő — a békésbánáti egyház megyében oly dolgokat követett el, hogy azon egyházak iskoláit, melyeket soha meg nem látogatott, rendesen megrövta. Ez eljárás ellen az egyházmegye orvoslatot kér. Ily ügyben már a kormányhoz felirat intéztetvén, annak eredménye beváratik. Ezek voltak a fontosabb ügyek.

* **A debreczeni keresk. és iparkamara** emlékiratot terjesztett Zichy József gr. földmivelés, ipar és keresk. ügyérhez, abban kiemelvén hitelviszonyaink siralmas állapotát, sürgetve kéri a minisztert, hogy a korszerü kereskedelmi és hiteltörvények megalkotását siettesse. A kamara azt hiszi, hogy a külföldön megingatott hitelt az által meg lehet szilárditani.

* **Ritka élvezetben** részesült tegnap a szinházi közönség. Sakespeare „Hamlet“-ét adták. A czimszerepet Rónai adta. Ezzel el mondók az est történetét. Rónai és Hamlet! Elmondhatjuk, hogy ha Sakespeare kellett ahoz, hogy Hamletet megteremtse, ugy Rónai kellett ahoz, hogy annak életet adjon. A darab Arany János forditásában került szinre. Az a gyönyörü nyelvezet már magában véve is olyan, hogy annak hallgatása felér a legszebb zene által nyujtott élvekkel. Rónai ajkain sokszorozódott a szép nyelvezet bühája, és a remek, minden részletében müvészi játék, mely csak is egy Rónaitól telhetik, lebilincselve tartá szivben és jélekben a közönséget. Kiemelendő még Törökné, (Ophélia), ki főleg az őrülési jelenetben müvészi magaslatra emelkedett. Megemlitjük még Takácsot (dán király) és Folténynét (neje), kiknek játéka emelte az előadás sikerét. Általában a darab összevágóan adatott.

* **Főiskolánkban** az uj szorgalomszak holnap fog megnyittatni a hosszu szünidő után.

* **Köszönet.** Azon érzékeny csapás közepette, melybe szeretett férjem elvesztése juttatott, vigasztalólag hatott fájó kebelemre ugy, mint gyászoló családomra a közönségnek azon részvéte, melylyel boldogult férjem emléke iránt a temetés alkalmával viseltetett. Hiszen enyhül a fájdalom, ha abban mások is némileg osztoznak. Fogadják azért a tisztelt résztvevők forróbb köszönetemet. Tisztelettel, Debreczenben 1873. Kolda Jánosné, szül. Kaderász Karolina.

* **Az egyházkerületi közgyülés**, melyről már több izben szólottunk, még folyamatban; ma délután is tartatik ülés, de leginkább csak aprólékos tárgyak fordultak elő.

* **Bergheer szinháza** a hagymatéren — mint halljuk — jövő pénteken nyittatik meg. Azután gyönyörködhetünk a — szellemi alakokban.

* **A nagy vásárnak** vége van. Ez is csak olyan volt, mint a többi, panaszkodik rá mindenki, vevők és eladók egyaránt.

* **Gyilkosságról** tettünk említést tegnap, most — rendőrségünk erélyének dicséretére — tudathatjuk, hogy a gyilkosok megkerültek. Csizmadia Ferencz, és Csorba András iparossegédek a nyugoti sori „Zászló“ czimü korcsmában ittak Décseivel, ott össze is szókoztak, az ingerültség annyira ment, hogy kimidőn Décsei elment, haragosai akkor is kisérték, s a sátrak közt leütötték és elszaladtak. A korcsmáros, bár tudomással birt ezekről, semmit nem vallott be akkor, csak most derült ki, egészen másféle ügyből. A gyilkosok felfedezésének érdeme Jeney István alkapitányé, ki ügyességéről ezáltal ujabb bizonyitványt állitott ki.

* **A fedett lovagló iskola** épitéséhez a salétromlaktanya mellett már hozzá fogtak; s az épület junius végére kész lesz.

* **Pótsorozas** tartatik május 2 dikán, azokra nézve, kik eddig bármi okból meg nem jelenhettek a sorozáson.

* **Orvosi vélemény** szerint amaz asztalossegéd, kit a sátorok közt orozva megtámadtak, többé nem hem fog életre kelni, s nála a felépülés lehetősége is ki van zárva.

* **A hus ára** fontonként városunkban április 23-tól ápr. 29-ig következőleg van megállapitva: 22—23 kr. hatvanu. Hajdunál; 23—24 kr. hatvanu. Balsainál s kismesterutczán; 24 kr. csapóu, Fehérnél; 24—25 kr. csapón Borosnál; 24—26 kr. piaczu 1 szék; 25 kr. csapóu Szentesinél, czegléden Rácznál, Szentannán; 25—26 kr. csapóu. Pénteknél, és Bothnál; 26 kr. piaczu. 2, 3, 4, 6, székben, péterfián, nagyváradutczán; 28 kr. piaczu. 2, 1, székben.

* **Zsebtolvaj.** Egy csizmadia legény tegnap könnyüszerrel akart pénzhez jutni, s egy mester zsebéből lopott, midőn vele beszélt. Persze lezárták.

* **Czigany nélkül** nem eshetik meg a lóvásár; városunkba is eljött a lóvássára egy karaván, s itt csalási mesteréséhez kezdtek, oly formán, hogy eladtak jó lovat, s hagytak ott helyette roszat, a jón pedig valamelyik czigány tovább ugrott. Elcsipték a czigány kalandorokat.

* **Nagy vihar** keletkezett ma d. u. Villámlott, esett s menydörgött javában; az ég annyira elsötétült, hogy már 3 órakor gyertyát kellett a szobában gyujtani.

A „Debreczen“
eredeti
MAGANTAVIRATAI.

— **Budapest, április 23. Az országgyülés május 5-én kezdi meg ülésezéseit.**

— **Bécs, április 23. Ristic, az uj szerb miniszterelnök, Milajkovik államtanácsos kiséretében ideérkezett, hogy Andrássy-val a szerb vasutkérdés fölött értekezzék s Ausztria közvetitésével a portánál a török vasuti bizottságot Szerbia számára megnyerni — kieszközölhesse.**

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
OLÁH KÁROLY.
Főmunkatárs:
SZATMÁRI KÁROLY.

HIRDETÉSEK.

1873-ik évi világkiállitás.

A világkiállitást látogatni kivánók számára utijegy és szállás szerzés közvetitése czéljából Bécsben felállitott központi iroda, a főügynökséggel Debreczen és vidékére nézve: a **debreczeni ipar- és kereskedelmi bankot** ruházta fel.

Szállások, a kiállitást látogatók Bécsben mulatásuk idejére, már bérelhetők lévén, a bérleni kivánók — körülirt kivánataikkal — a **debreczeni ipar- és kereskedelmi bankot legyenek szivesek megkeresni.**

A központi iroda által készitett utazási tervezet, a vasuti indulási napok, felvételi állomások, utazási dijszabás, legközelebb közzé fognak tétetni.

Debreczeni ipar- és kereskedelmi bank,
mint debreczeni főügynökség.

160. 7—12

Az „Alföldi takarékpénztár“
DEBRECZENBEN
eltogad pénzbetéteket a feltételek és időtartam tekintetbe vétele mellett 5, 6, 7%-ra.
Az igazgatóság.
211 4—10

Fürdőmegnyitás a konyári Sóstón.

Van szerencsém tisztelettel jelenteni a n. é. közönségnek, hogy
a konyári Sóstón
A fürdőidény máj. I-én
megkezdetik.

Az idény ünnepélyesen nyittatik meg. A fördőbeni kiszolgálat tekintetében, a közönség teljes kényelemre számithat.

Vasárnaponként táncz vigalom rendeztetik.

Jó magyar konyháról, üde italokról gondoskodva van. A kiszolgálat átalában a legkényesebb izlést is kielégitheti.

Tisztelettel kérem a n. é. közönség pártfogását.

Debreczen, 1873. ápril hóban.

Özv. Tornayné, Bauer Anna,
bérlő.
257. 2—3

Gazdák számára.

A Debreczenben állomásozó álladalmi mének közt piros pely szőrü mén egyetlen egy sem lévén, azon gazdák, kik épen a piros pely szinü lovat szeretik tenyészteni, kanczáikat, hatvanutcza legelején 1578. sz. háznál egy piros pely jegytelen, telivér arabs fiatal tüzes ménnel (anya Arial mezőhegyesi arabs; apja XXIV-dik Gidrán mezőhegyesi arabs) minden nap reggelenként fedeztethetik.
277 1—2

Luczernás haszonbérbe adandó.

A köntös Gáton kivül lévő városi cserépvető mellett széles és mély árokkal körülárkolt két és fél nyilas legjobb minőségü másod éves gazdag terméssel levő luczernás, egymás után folyó öt évi használatra haszonbérbe kiadó. Értekezhetni iránta nagy-hatvanutcza elején a pásti köz félen 156. szám alatt lakó háztulajdonossal.
275 1—3

Bergheer szinháza
szellemek és kisértetek megjelenésével
— a hagymatéren. —
Pénteken, április 25-én este ½8 órakor nyilik meg.

Az előadás müsorozata pénteken falragaszokkal fog a közönségnek tudtára hozatni.
174. 1—

Eladó szőllő.

A Tóczóskert alsó járásában 7¼ kapa jó karban levő szőllő, számos termő nemes gyümölcsfákkal, pajtával, saitó és szüretelő edénynyel eladó. Értekezhetni kis-csapó-utczán 791. sz. alatt lakó tulajdonossal.
253. 2—3.

Árverési hirdetés.

A debreczeni királyi törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, miszeriut a felperes Holcsi Arnoldnak, mint Scheer Bernát és Gutmar Mór engedményesének, alperesek Kovács Jánosné Erdélyi Ludovika elleni végrehajtási ügyében 2000 aft tőke és járulékai erejéig lefoglalt ingatlan u. m. a szepesi pusztai 80 szamu telekjegyzőkönyvben jelenleg alperes gyermekei tulajdonául bejegyzett s 33,354 aftrta becsült lak, és gazdasági épületekkel, tégla- cserépgyárral felszerelt 11 nyilas, vagyis 66 hold 400 □öl szántóföld f. 1873-ik évi máj. hó 30-dik, szükség esetére junius hó 30-dik napján délutáni 3 órakor, a telekhivatal helyiségében kiküldött Boruzs József törvényszéki jegyző közbejöttével tartandó árverésen el fog adatni.

Az árverési feltételek a következők:

1. Kikiáltási ár a becsérték, melynek 70 százaléka vagy is 3335 aft az árverelni szándékozók által, a kiküldött árverelő kezéhez bánatpénzül leteendő.

2. Az ingatlan az 1-ső árverelési határnapon csak becsáron felül vagy azon, a 2-dik árverési határnapon azonban becsáron alól is eladatik.

3. A vételár 3 egyenlő részletben, u. m. az első a leütéstől 3 hónap, a második a leütéstől 6 hónap, a harmadik a leütéstől 9 hónap alatt az árverés napjától fogva járó 6 százalék kamatával, fentirt telekkönyvi hatóságnál lefizetendő, a bánatpénz az első részletbe tudatik.

4. A vevő a vett ingatlannak azonnal birtokába és használatába lép; tulajdonjoga azonban csak a vételár teljes lefizetése után fog hivatalból bekebeleztetni.

5. Vevő viseli az átirási illetéki díjat és a vett ingatlanok után a leütéstől fogva eső mindennemü adó s egyéb terhet.

6. Ha vevő az árverési feltételeknek eleget nem tenne, a vett ingatlanok bármely érdekelt fél kérelmére a p. t. r. t. 459. § értelmében vevő kárára és veszélyére ujabban kitüzendő s csak egyszeri árverésen becsáron alól is el fog adatni.

Azok pedig, a kik a lefoglalt ingatlanra tulajdoni vagy más igényt érvényesithetni vélnek, felhivatnak, hogy igénykereseteiket ezen hirdetvény közzétételének utolsó napjától számitandó 15 nap alatt — a fentirt telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be.

Kelt Debreczenben, 1873-ik évi márcz. hó 14-dik napján.

Zachariás Alajos
jegyző.
200 3—3

Kiadó tanyaföld.

Néhai Nagy József helybeli lelkész özvegye tulajdonát képező szepesi pusztai 17 és egynegyed nyilas tanyaföld a rajta levő lak és gazdasági épületekkel f. évi szeptember 30-tól három egymás után következő évre haszonbérbe kiadó. — Értekezhetni iránta kismesterutcza 1116-dik szám alatt
Varga Lajos megbizottal.
225 3—3

Kacsó Ferencz
üzletében
Czegléd u. a takarékpénztár háza alatt

Mindenféle kész törött festékek; pamacsok, szekérkenőcs, damár, — Copál, — vas, bőr, kocsi, és padozatlagok; lenfirneis, auszt. és galiczíai terpentinolaj, gépfaolaj, gazdasági, es kerti vetőmagvak, szepességi és morvaországi főzelékek, u. m. lencse, borsó; paszuj, első rendü darabos kőszén, száraz varga tüzifa ölenként bármily mennyiségben jutányos áron ajánltatnak.

Ugyancsak itt van a **részvény kártyagyár raktára** is.
141 7—20

Kiadó bólt és lakok.

Sz. Anna utczán 2536. sz. alatt egy bolt, vele összeköttetésben levő lakosztálylyal, azonfelül két külön lakosztály pünkösdtől kiadó.

Értekezhetni burgundia 38. sz. alatt az udvarban.
262. 3—3

Első magyar nemzeti mülovarda
Széchenyi-utczán.
DUPSZKI FERENCZ tulajdonos vezetése alatt

A magasabb mülovaglás, lóidomitás, testgyakorlat, kötéltáncz balet és némajátékból naponként előadások tartatnak.

Csütörtökön, ápril 24-én délután 4 órakor nagy disz és iskolás-gyermek előadás, kiválóan a czirkuszlátogató ifjusághoz mért müsorozattal és leszállitott helyárakkal, mely alkalommal a gyermekek által csak 10 kr. fizetendő. Este 7 és fél órakor Nagyszerü előadás és ingyen sorsolása egy értékes nyerges lónak. Mindenki, ki a lovardába jön: egy zártszék után 4, első hely után 3, második hely után 2 és karzat után 1 jegyet kap ajándékba, 2400 sorsjegy adatik ki. A sorshuzás a lovarkörben a t. közönség előtt történik. Nyerő szám csak egy lesz. — Ki a lovat számjával megnyerte, okvetlen jelen kell lenni a lovardában, hogy nyerő számját előmutathassa, különben a nyerés érvénytelen. Tisztelettel: **Dupszky Ferencz,** mülovarda-igazgató.
276. 1—

Eladó tanyaföld.

A kishegyesen 4¼ nyilas tanyaföld 10 öles cserepes tanya épülettel, 4 köblös jó luczernással, szabad kézből eladó. Értekezhetni kis-péterfián 777. szám alatt lakó tulajdonos
Bundi Péternével.
270. 1—4

195. ARJEGYZÉK

az „ISTVÁN“ gőzmalom készitményeinek.

(Debreczenben költségmentesen, készpénzfizetés mellett o. é.-ben, kötelezettség nélkül.)

Ingyen zsákkal.

	frt. kr.
A. Asztali dara nagy szemü	18 60
„ „ 50 ℔-os zacskóval	18 80
B. Ugyanaz apró szemü	18 60
„ „ 50 ℔-os zacskóval	18 80
C. Dara középszerü	17 80
„ „ 50 ℔-os zacskóval	18 —
O. Királyliszt	18 20
1. Lángliszt	17 80
2. Montliszt	17 40
3. Zsemlyeliszt különös	17 —
4. „ „	16 20
5. Fehér kenyérliszt I. rendü	14 80
6. Ugyanaz II. rendü	12 60
7. Barna kenyérliszt I. rendü	11 20
8. Barna „ II. „	10 —
9. Lábliszt I. rendü	8 80
10 Lábliszt II. „	5 20
11 Derczekorpa	3 80
12 Durvakorpa zsákkal	2 40
„ „ zsáknélkül	2 —
Kétszeresliszt	— —
Rozsliszt I. rendü	11 —
Rozsliszt II. rendü	10 —
„ „ III. „	8 20
„ „ IV. „	5 80
Rozskorpa zsákkal	3 —
„ „ zsáknélkül	2 60
00 Árpakása	20 —
0. Árpakása	18 —
1. Árpakása	14 —
2. Árpakása	12 —
3. Árpakása	11 —
5. Árpadara	14 —
6. Árpaliszt	5 40

A zsákok sulytartalma:

A. B. C. 0—8 számig netto	150 font
9. 10. 11. „	125 „
12. „ „	100 „
K. L. és R. I.—III. számig	150 „
R. IV. V. „	100 „
Á. K. 00—5 számig „	100 „
Árpaliszt „	125 „

Debreczen, 1873. ápr. 4.

Debreczen, 1873. nyom. a részv. társ. könyvnyomdájában.